

Sirgala põlevkivikarjääri korrastamistingimuste muutmine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 81 lõike 3 ning Enefit Industry OÜ taotlusele, *XX.XX.XXXX esitatud kohaliku omavalitsuse, 08.09.2026 esitatud Maa- ja Ruumiameti, 09.09.2026 esitatud Kliimaministeeriumi ja 02.10.2026 esitatud Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse arvamusele, otsustan:*

1.1. Muuta Enefit Industry OÜ kaevandamisloa nr KMIN-074 kaevandatud maa korrastamistingimusi järgmiselt:

1.1.1. Sirgala põlevkivikarjääri korrastatud maa sihtotstarve:

1.1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve määratakse vastavalt maakatastriseadusele.

1.1.1.2. Kaevandatud maa korrastada metsamaaks ja tehisveekoguks ning Sirgala harjutusväljaku ala korrastada arvestades, et maa tulevane sihtotstarve on riigikaitse maa.

1.1.2. Uute pinnavormide nõlvade ja kaevandatud maa kujundamise nõuded:

1.1.2.1. Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema moodustatud nii, et karjääri külgede nõlvused vältiks varinguid, lihkeid ja erosiooni. Nõlvad ei tohi olla järsumad, kui nõlva moodustava materjali looduslik varisemisnurk. Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased.

1.1.2.2. Sisepuistangute transporditransseede kaldenurk ei tohi ületada nõlva katvate kivimite püsinurka. Nõlvade püskaldenurgad peavad olema käsitletud korrastamisprojektiis.

1.1.2.3. Korrastamisprojektiis esitada korrastatavate puistangute ja transseede nõlvade püsivuse ekspertiis veega täitumise tingimustes. Nõlvad peavad olema kujundatud selliselt, et veetaseme kõikumine ja lainetus ei põhjustaks varinguid ega erosiooni, tagades ala ohutuse tulevasele maakasutajale.

1.1.2.4. Tagada tuleb, et korrastatud ala ei kujutaks oma iseärasusest tulenevalt ohtu seal liikuvatele inimestele ja loomadele ning maastiku üldilme oleks esteetiliselt vastuvõetav.

1.1.2.5. Metsamaaks planeeritud ala peab projekteerima nii, et põhjavesi ei tõuse korrastamise järgselt kõrgemale, kui 0,7 m sügavuseni maapinna madalamast kohast.

1.1.2.6. Puistangute tasandamisel tuleb ette näha teedevõrk, mis ühendatakse mäeeraldisest välja jääva teedevõrguga. Sirgala harjutusväljaku ala teedevõrk tuleb kooskõlastada Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega. Teedevõrk, mis tulevikus jääb metsa hooldamiseks tuleb kooskõlastada Riigimetsa Majandamise Keskusega (RMK).

1.1.2.7. Kaldajoone kujundamisel vältida sirgjoonelisust ja teravnurki.

1.1.2.8. Selgitada välja tasandatud mäeeraldise ja selle teenindusmaa, sh nõlvade, kasvukihiga ja/või mullaga katmise vajadus. Kasvukihi ja/või mullaga katmise vajaduse korral fikseerida mäeeraldise teenindusmaa piires korrastamiseks vajaliku kasvukihi ja/või mulla kogus ja lisada kasvukihi ja/või mulla kvaliteedi nõuded.

1.1.3. Veerežiimi kujundamise nõuded:

1.1.3.1. Korrastamise projekti koostamisele peab eelnema hüdrogeoloogilise tegevusloa omaniku poolt koostatud veerežiimi taastumise analüüs, mis käsitleb veetaseme tõuse ja veekvaliteedi muutuseid korrastamise järgselt. Veetaseme kujundamisel tuleb arvestada karjääri ümbritsevate Natura 2000 alade, kaitsealadega, Sirgala harjutusvälja kasutuse vajadustega ja juba varem korrastatuks tunnistatud aladega ning veel toimivate kaevandamise aladega. Veetaseme kujundamisel tuleb tagada, et korrastamisjärgne veetase ei põhjusta istutatud metsaalade üleujutamist ja püsivat liigniiskumist. Veetasemete kujundamisel tuleb vähendada võimalikult edasist veeväljapumpamise vajadust. Veetasemete kujundamise lahenduse peab kooskõlastama enne lõplikku korrastamisprojekti koostamist Keskkonnaameti ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega.

1.1.3.2. Hüdrogeoloogilise modelleerimise alusel peab olema võimalik järeldada, et projekteeritavate sulgemisjärgsete veekogude veetasemed on kavandatud viisil, mis ei kahjusta oluliselt Alutaguse rahvusparki veest sõltuvaid kaitsealuseid ökosüsteeme. Kui mudelproгноos või käimasolev seire näitab ohtu külgnevate alade veerežiimile, tuleb korrastamisprojekti ette näha ja rakendada vajalikud leevendusmeetmed (nt vettpidavad filtratsioonitõkked, isoleerivad vallid või ümbersuunavad infiltratsioonikraavid).

1.1.3.3. Korrastamisprojekti tuleb lahendada Mustajõe sāngi kujundus arvestusega, et karjääri sulgemise järgselt oleks tagatud Mustajõe veekogumi hea seisundi säilimine.

1.1.3.4. Natura 2000 eksperthinnangu andmise pädevusega eksperdil tuleb veerežiimi analüüsi alusel määrata kaardil tegevuse mõjuala ja mõjutatavad objektid ning hinnata mõju olulisust kõigile mõjualas teadaolevatele kaitstavatele loodusobjektidele (LKS § 4 tähenduses) ja Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele. Keskkonnaametiga peab tegevuse kooskõlastama mõjualas asuvate kaitsealuste liikide osas, sh vajaduse isendite ümberistutamise osas. Sirgala karjääri lõuna osas Natura 2000 Puhatu loodus- ja linnuala lähedal tuleb lahendada kuivenduskraavide korrastamine nii, et korrastamise järgselt veekuivenduse mõju Puhatu loodus- ja linnualani ei ulatu.

1.1.3.5. Moodustuvatele veekogudele tuleb rajada vee-elustikule sobiv väljavoolulahendus. Väljavooluprojekti mõõdistamistööde käigus tuleb kontrollida suublaks oleva veekogu kõrguseid ja tagada väljavoolulahenduse toimimine. Korrastamisprojekti koostamise käigus tuleb konsulteerida vee-elustiku spetsialistiga torusillalahenduse ja karjääriveekogudest vee juhtimislahenduse osas. Karjääripuistangute alal ja settebasseini ala tehismärgalaks kujundamiseks tuleb konsulteerida vastava ala spetsialistidega. Väljavoolulahenduse valikul tuleb hinnata selle mõju vee-elustiku liikumisvõimalustele ning eelistada lahendusi, mis võimaldavad võimalikult varakult kujundada ühenduse vooluveekogudega.

1.1.3.6. Korrastamise käigus kujundatavate veekogude kaldad peavad olema kergesti kasutatavad, takistuseta, vaba juurde- ja väljapääsuga. Tehisveekogu valdav sügavus peab olema üle 2 meetri.

1.1.3.7. Veekogusse tuleb rajada võimalikke looduslikult veetaimede kasvualasid, pindalaga vähemalt 5...7% veekogu pindalast. Selliseid veekogu elustikule sobivaid madalaveelisi alasid tuleb kujundada ka valitud veetaseme järgi lõputranšeede veealusesse ossa, kus veekogu tuleb kujundada 2,5 m sügavusele laugemaks, kui varikaldenurk (võimalusel 10°). Antud korrastamise põhimõtte juures tuleb juhinduda LIFE IP CleanEST projekti uuringute juhistest.

1.1.3.8. Korrastamisprojekti hinnata tekkivate tehisveekogude pindala ning juhul, kui veekogu pindala ületab 50 ha, kavandada selle kujundamine hea ökoloogilise potentsiaali saavutamist toetavalt. Elustiku kujunemiseks on vajalik kujunevate tehisveekogude ühendatus looduslike veekogudega. Korrastamisprojekti on vaja tagada suurte kujunevate veekogude ühendatus elustiku seisukohalt parima väljavoolulahendusega.

1.1.4 Bioloogiline korrastamine tuleb teostada metsamaaks planeeritud alal:

1.1.4.1. Bioloogilisele korrastamisele eelneb tehniline korrastamine ja enne haljastuse rajamist tuleb korrastatav maa siluda.

1.1.4.2. Metsa rajamisel kasutada ka lehtpuid (nt arukask).

1.1.4.3. Bioloogilisel korrastamisel kahel pool kõiki teid on vajalik moodustada lehtpuudest (nt kask) tuleohutusvööndid kogulaiusega 30 m.

1.1.4.4. Madalamatel aladel, kus ei ole tagatud piisavalt sügav põhjaveetaseme tuleb täpsustavalt planeerida ala kujundus tehismärgalaks konsulteerides vastava ala spetsialistidega.

1.1.4.5. Juhul, kui alad on varasemalt haljastatud või ise haljastunud võib jätta need piirkonnad bioloogilise korrastusega muutmata.

1.1.4.6. Korrastamisprojekti anda bioloogilise korrastamise lahendus, sealhulgas määrata kasutatavad puuliigid ja vajalik istikute arv.

1.1.4.7. Metsa istutamine teostada selliselt, et alal oleks hiljem võimalik hooldetöid teha mehhaniseeritult.

1.1.4.8. Looduslikku taastumisse jäävad alad tuleb eraldi kaardil välja tuua ja seletuskirjas peab andma selgituse nende osas.

1.1.5. Lisatingimused:

1.1.5.1. Mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiridesse kuuluvalt alalt tuleb likvideerida kõik keskkonnoahtu ja ala hilisematele kasutajatele ohtu kujutada võivad seadmed ja ehitised.

1.1.5.2. Projekti koostamisel tuleb arvestada Sirgala harjutusvälja kasutamise vajadustega ning teha selleks igakülgset koostööd Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja Kaitsevägega. Korrastamisprojekt tuleb enne Keskkonnaametile esitamist esitada kooskõlastamiseks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele.

1.1.5.3. Väljaspool harjutusvälja jäävad karjäärialad tuleb valdavalt metsastada.

1.1.5.4. Loa omajal tuleb tagada põhjavee ja pinnasevee taseme pidev seire piirialadel kogu korrastamisperioodi vältel ja vähemalt 3 aastat pärast korrastatuks tunnistamist. Seireandmed tuleb kord kvartalis esitada Keskkonnaametile.

1.1.5.5. Moodustuvate tehisveekogude ja Mustajõe veekvaliteedi kvartaalset seiret tuleb alustada veetaseme tõusu algusest ja jätkata vähemalt kuni veekeskkonna seisundi stabiliseerumiseni. Veekvaliteedi seire peab hõlmama ka biosaadava nikli ja sulfaatide seiret.

1.1.5.6. Maaomanikele tuleb tagada teedega ligipääs mootorsõidukiga nende maaomandile ka korrastamise järgselt.

1.1.5.7. Hüdrogeoloogilise modelleerimise ja Natura eksperthinnangu tulemused esitatakse enne korrastamisprojekti kinnitamist Keskkonnaametile. Kui nende tulemused näitavad olulist kõrvalekallet 2015. aasta KMH järeldest või tekkivat olulist mõju Natura aladele, kaitstavatele loodusobjektidele või veekeskkonnale, otsustab Keskkonnaamet täiendava KMH läbiviimise vajaduse enne korrastamisprojekti heakskiitmist.

1.1.5.8. Kaevandatud maa korrastamisprojekt koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017 määruses nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ esitatud nõuetele.

1.1.5.9. Karjääri korrastamisel tuleb arvestada Puhatu turbatootmisala jätkuva tegevusega ja korrastamise projektis tuleb selgelt piiritleda Sirgala põlevkivikarjääri korrastamise tegevused seoses kõrval olevate mäeeraldistega.

1.2. Käesolev dokument muudab Keskkonnaministeeriumi Ida-Virumaa Keskkonnateenistuse poolt 30.08.2005 kirjaga nr 32-9-1/7644 antud Narva karjäärile kaevandatud maa korrastamise projekti (edaspidi korrastamisprojekt) tingimused Sirgala põlevkivikarjääri mäeeraldiste osas.

2. ASJAOLUD

Enefit Industry OÜ (registrikood 10579981, aadress Keskterritooriumi/1, Auvere küla, Narva-Jõesuu linn, Ida-Viru maakond, Eesti, edaspidi ka loa omanik) esitas Keskkonnaametile 11.05.2026 kirjaga nr NJ-KKJ-1/436 taotluse Eesti põlevkivimaardla Sirgala karjääri keskkonnaloa nr KMIN-074 korrastamistingimuste väljastamiseks (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi KOTKAS) 12.05.2026 numbriga DM-136575-1).

Enefit Industry OÜ (registrikood 10579981) omab Eesti põlevkivimaardla Sirgala karjääri maavara kaevandamiseks antud keskkonnaluba nr KMIN-074 kehtivusajaga 11.07.2005 - 03.05.2029. Keskkonnaloa nr KMIN-074 alusel kaevandab Enefit Industry OÜ Eesti põlevkivimaardla Sirgala kaevevälja Sirgala karjääris (registrikaart nr 34) põlevkivi ja turvast.

Sirgala karjääri mäeeraldis paikneb Ida-Viru maakonna, Narva-Jõesuu linna, Jõhvi valla (varasema Toila valla) ja Alutaguse valla territooriumil. Mäeeraldiste pindala on 11 295,67 ha ja kaitise ehk mäeeraldiste teenindusmaa pindala on 3 206,29 ha.

Keskkonnaloale ei ole kantud kaevandatud maa kasutamise suunda. Samas Keskkonnaministeeriumi Ida-Virumaa Keskkonnateenistus väljastas Narva karjäärile kaevandatud maa korrastamise projekti (edaspidi korrastamisprojekt) koostamiseks tingimused oma 30.08.2005 kirjaga nr 32-9-1/7644, kus on käsitletud metsastamist, veekogu ja juurdepääsuteede rajamist. Korrastamistingimused käsitlesid Narva uuringuala, mis hõlmas ka

Sirgala karjääri mäeeraldist. Väljastatud korrastamistingimuste alusel koostati korrastamisprojekt „Narva, Sirgala ja Sirgala II mäeeraldise alal Narva karjääri mäetöödega rikutud maa korrastamisprojekt (P-02-05)“.

Sirgala mäeeraldisel praegu kehtivad korrastamistingimused (30.08.2005 kirjaga nr 32-9-1/7644) on alljärgnevalt:

1. Korrastamisprojekti koostamisel tuleb arvestada mäetöödejärgset soovitatavat maakasutust, mis tuleb kooskõlastada kohalike omavalitsustega (Toila, Illuka, Vaivara).
2. Projektis peavad olema näidatud sihtotstarbeliselt kasutatavad alad.
3. Projekt tehakse kogu maavara kasutusluba hõlmava ala kohta.
4. Tehniline ja bioloogiline korrastamine projekteeritakse koos.
5. Veetaseme kõrguse prognoos peale mäetööde lõpetamist tuleb võtta korrastamisprojekti koostamise aluseks.
 - a. Mets projekteerida ülespoole tulevikus kujunevat veetaset. Metsamaal ei tohi põhjavee tase tõusta kõrgemale kui 0,7 m sügavuseni maapinna madalamast kohast.
 - b. Metsade rajamisel suurendada lehtpuude (arukask) osatähtsust.
6. Puistangute tasandamisel tuleb ette näha puistanguteede võrk, mis peale mäetööde lõpetamist karjääris ühendatakse väljaspool lahtiste mäetööde kontuuri oleva teedevõrguga. Rajatav teedevõrk tuleb planeerida puistangute tasandamis käigus, tingimata aga enne bioloogilist korrastamist. Teedevõrk, mis tulevikus jääb metsa hooldamiseks tuleb kooskõlastada RMK-ga. Planeerida tuleviku metsa kvartalite võrk.
7. Bioloogilisel korrastamisel kahel pool kõiki teid on vajalik moodustada lehtpuudest (kask) tuleohutusvöönd kogulaiusega 30 m.
8. Sisepuistangute transporditransseede poolsed nõlvad moodustatakse nii, et oleks välditud varisemine, kaldega mitte üle 30°, mis kindlustab vaba juurdepääsu tranšeed täitvale veekogule ja väldib nõlva erosiooni.
9. Tehisveekogude kujundamisel tuleb arvesse võtta:
 - a. Põhja moodustamine: tasandamine ja puhastamine ning planeerida veekogu nõlvade tasandamine.
 - b. Tehisveekogu valdav sügavus peab olema üle 2 meetri.
 - c. Kaldaperv peab olema vähemalt 2 m lai ja kuni 1,0 m kõrgemal veetaseme oodatavast maksimaalsest seisust.
 - d. Kui kallast metsastatakse, siis on soovitatav jätta veekogule avatud vaatega lagendikke.
 - e. Veekogusse tuleb rajada madalaveelisi kõrkja ja pilliroo kasvualasid, pindalaga vähemalt 5...7% veekogu pindalast.

Narva, Sirgala ja Sirgala II mäeeraldise alal Narva karjääri mäetöödega rikutud maa korrastamisprojekt (P-02-05), mis on koostatud aastal 2005 ei jälginud kõiki korrastamistingimuste juures toodud nõudeid. Näiteks ei lähtunud nõlvakaldest 30°. Samas antud korrastamisprojekt oli põhiliselt mõeldud kaevandamise aegseks korrastamise

tegevuseks, mida näitab ka korrastamisprojekti karjääri sulgemise peatükk, mille sisu on alljärgnev:

Enne karjääri või selle jaoskondade sulgemist töötatakse välja sel ajal kehtivatele õigusaktidele vastav sulgemisprojekt. Sulgemisprojekti käsitletakse kõiki vajalikke küsimusi, nende seas ka territooriumi lõplikku maastikukujundust, veerežiimi reguleerimist ja puistangutele rajatavate uute teede ühendust väljaspool karjäärivälja asuvate alaliste teedega.

Lisaks on korrastamisprojekti kokkuvõttes kirjutatud alljärgnev:

/.../ arvestades karjääri järelejäänud pikka eluiga (ligi 20 aastat) ja asjaolu, et tehnilistel põhjustel ei ole kõiki alasid täies mahus võimalik korrastada, käsitlevad käesolevas projektis esitatud lahendused ainult rikutud maade osalist ettevalmistamist tulevaseks kompleksseks kasutamiseks. Lõplikku maastikukujundust Narva karjääris saab teha karjääri sulgemistööde käigus. Seepärast peavad vallad, mille territooriumil paiknevad karjäärialad, määratlema karjääri sulgemise hetkeks nende alade hilisemad kasutamissuunad. Langetatud otsuste alusel tuleb välja töötada üldine arenguplaan ja kavandatavate rajatiste eskiisprojektid. Kõikide soovidega arvestatakse tulenevalt nende teostamise tehnilisest ja majanduslikust võimalikkusest karjääri või selle üksikute jaoskondade sulgemisprojekti.

Aastal 2015 koostati AS Maves ja OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt „Eesti Energia Kaevandused AS kaevandamislubade KMIN-073, KMIN-046 KMIN-074 ja KMIN-087 muutmisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) aruanne“. Antud KMH aruandes on käsitletud täpsemalt Sirgala põlevkivikarjääri ja selle lähedal asuvate põlevkivikarjäärade keskkonnamõjusid. Seejuures teostati ka Natura hindamine. Sirgala korrastamise seisukohast on KMH aruandes välja toodud alljärgnevad andmed leevendusmeetmete peatükist, millest tuleb lähtuda korrastamisprojekti koostamisel:

Karjääriviisil kaevandatava Narva karjääri ala puistangute ala planeerimisel ja korrastamisel tuleb arvestada veetaseme lõpetamisjärgse reguleerimisega endisel Viivikonna kaevaeväljal absoluutkõrgusele 30 m, Sirgala kaevevälja lääneosas absoluutkõrgusele 28 m ja Sirgala kaevevälja idaosas absoluutkõrgusele 26 m.

Kanal S-3 rajamisaegse mõju vähendamiseks Puhatu looduskaitsealale tuleb see ümber paigutada algselt kavandatud asukohast Puhatu loodus- ja linnuala piiril mäeeraldise piirile, jättes sinna enam kui 300 m laiuse puhvertsooni. Allmaakaevandamise kasutuselevõtt võimaldab rajada kanali S-3 mäeeraldise piiri lähedale ilma, et kaevandusse tagasivoolava vee kogus oleks ülemääraselt suur. Kanali alal säilib pinnakattes olevate plastiliste Kvaternaari savipinnaste veepidavus, mis võimaldab loobuda filtratsioonitõkke rajamisest Puhatu loodusala juures. Kanal S-3 tuleb rajada vastavalt 2014. aasta projektitäpsustusele, millega muudeti kanali pikiprofiili nii, et see oleks minimaalse sügavusega ja languga ning samaaegselt hoitakse ära kanali kuivendav mõju Puhatu loodusala.

Keskkonnaameti 20.09.2017 korraldusega nr 1-3/17/2446 muudeti Narva karjääri korrastamistingimusi, mis anti Ida-Virumaa Keskkonnateenistuse poolt 30.08.2005 kirjaga nr 32-9-1/7644. Korrastamistingimusi muudeti osaliselt Sirgala karjääri mäeeraldise Sirgala harjutusväljaku alaga, mille korrastamisel oli vaja arvestades, et maa tulevane sihtotstarve on riigikaitse maa. Korrastamistingimuste 2017 aastal tehtud täiendus on toodud alljärgnevalt.

1. Korrastatava maa sihtotstarve:

Kaevandatud maa Sirgala harjutusväljaku alal korrastada arvestades, et maa tulevane sihtotstarve on riigikaitse maa.

2. Uute pinnavormide nõlvade ja kaevandatud maa kujundamise nõuded tulenevad Kaitseministeeriumi ettepanekust korrastada Sirgala harjutusväljaku laienduse ala selliselt, et seda oleks võimalik pärast mäetööde lõpetamist Kaitseministeeriumi poolt edasi arendada eesmärgiga kasutusele võtta riigikaitseväljaõppe alana.

3. Lisatingimused:

3.1. Tornator Eesti OÜ-le tagada oma kinnistule (Järve; 85101:011:0056) juurdepääs selle kõrval olevalt teelt.

3.2. Sirgala harjutusvälja laienduse ala korrastamisel peab AS Enefit Kaevandused lähtuma 2003. aastal Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga sõlmitud hoonestusõiguse lepingu tingimustest.

3.3. Korrastamisprojekt tuleb enne Keskkonnaametile esitamist esitada kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile.

3.4. Väljapool harjutusvälja jäävad karjäärialad tuleb valdavalt metsastada.

3.5. Korrastamisprojekt esitada Keskkonnaameti maapõuebüroole heakskiitmiseks ühes eksemplaris paberkandjal ja ühes eksemplaris digitaalselt.

Sirgala põlevkivikarjääri territooriumil on põlevkivi kaevandamisega tegeletud väga pikka aega ja ka enne käesoleva kaevandamisloa nr KMIN-074 välja andmist 11.07.2005 on siin olnud põlevkivi karjäär. Vastavalt on korrastamisega tegeletud ka enne kehtiva kaevandamisloa välja andmist ning praegu kehtivat seadusandlust. Seega juhul, kui mingeid mäeeraldise katastriüksuseid on varasemalt korrastatuks tunnistatud, tuleb nende osas arvestada ka selle korrastatuks tunnistamise andmeid. Juhul, kui täpsed andmed puuduvad peab lähtuma käesolevast seadusandlusest.

Käesoleva maapõueseaduse kohaselt on osaliselt korrastatuks tunnistamist teostatud alljärgnevate dokumentidega.

Muudetud korrastamistingimuste alusel koostati P-02-05 Narva karjääri mäetöödega rikutud maa korrastamise projektile. Lisa 2. Töö nr 20/3059, Steiger. Tallinn, 2020.

Keskkonnaamet tunnistas 31.10.2023 korraldusega nr DM-125552-11 Sirgala põlevkivikarjäär osaliselt korrastatuks ja Sirgala II põlevkivikarjääri (KMIN-087) kogu ulatuses korrastatuks.

Korrastamisprojekt P-02-05 Lisa 2 nägi ette, et Sirgala II põlevkivikarjäär ja osaliselt Sirgala põlevkivikarjäär ujutatakse üle läbi Sirgala II karjäärist vee väljapumpamise lõpetamise. Veetasemel lastakse Sirgala ja Sirgala II põlevkivikarjäärides tõusta kuni kõrguseni 30 m abs. See tähendab, et mitmed karjäärisisesteks sõitudeks kasutatavad teed ujutatakse üle ning mitmed karjääri piirkonnad, sh korrastatud alad, muutuvad raskemini ligipääsetavaks.

Lähtuvalt eelnevast on vaja Sirgala põlevkivi korrastamisprojekti (sulgemisprojekti) eelselt teostada veetasemete modelleerimine ja täpsustada korrastamise järgselt piirkondlikud veetasemed.

3. KAALUTLUSED

3.1. Õiguslik alus

Maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 80 lg 1 ja § 81 alusel peab kaevandamisloa omaja kaevandatud maa korrastama tehnoloogia seisukohalt otstarbekal ajal. Kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamise projekti (edaspidi *korrastamisprojekti*) alusel. Korrastamisprojekti koostamise korraldab kaevandamisloa omaja Keskkonnaameti esitatud korrastamistingimustest lähtuvalt. Korraldusega esitab Keskkonnaamet kaevandamisloa omajale korrastamistingimused, lähtudes keskkonnamõju hindamise soovitustest (juhul kui see on hinnatud), kaevandamisloale kantud korrastamise suunast, maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse arvamusest. Lisaks Keskkonnaameti poolt esitatud korrastamistingimustele, tuleb korrastamisprojekti koostamisel lähtuda MaaPS § 81 lg 9 sätestatud nõuetest.

Sirgala karjääri kaevandamise lõpetamisel, seadusandluse, maakasutuse- ja keskkonnatingimuste muutmise ning seniste korrastamistööde põhjal saadud kogemuste tõttu on vajadus korrigeerida väljastatud korrastamistingimusi ja selle alusel koostatud korrastamisprojekti.

Antud korraldus muudab vaid korrastamata Sirgala karjääri korrastamise tingimusi.

MaaPS § 84 lg 2 kohaselt tuleb kaevandatud maa korrastada enne kaevandamisloa kehtivuse lõppemist. Kaevandamisluba nr KMIN-074 kehtib kuni 03.05.2029.

MaaPS § 81 lg 5 kohaselt küsib Keskkonnaamet korrastamistingimuste kohta maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvamust.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 40 lg-le 1 peab haldusorgan enne haldusakti andmist andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

Keskkonnaamet küsis MaaPS § 81 lg 5 ja HMS § 40 lg 1 alusel 13.08.2026 kirjaga nr DM-136575-2 kohaliku omavalitsuse üksuste (Alutaguse Vallavalitsus, Narva-Jõesuu Linnavalitsuse ja Jõhvi Vallavalitsuse) ja maaomaniku (Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Maa- ja Ruumiamet ning Riigimetsa Majandamise Keskus) arvamust Sirgala põlevkivikarjääri korrastamistingimuste muutmiseks, arvamuse andmise tähtajaga 11.09.2026. *Menetlusse kaasati arvamuse saamiseks ka Kliimaministeerium.*

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus palus 08.09.2026 Keskkonnaametile saadetud e-kirjas pikendada arvamuse esitamise tähtaega kuni 02.10.2026. Jõhvi Vallavalitsus palus 11.09.2026 kirjas nr 9-2.2/3937-2 pikendada arvamuse esitamise tähtaega kuni 30.10.2026. Keskkonnaamet andis 17.09.2026 kirjaga nr DM-136575-8 teada, et pikendab eelnõude kohta arvamuse esitamise tähtaega kuni 02.10.2026. Seejuures selgitati, et kuna menetluse käigus on esitatud mahukaid seisukohti ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega peetud arutelude põhjal on vajalik täpsustada mitmeid teemasid, kavandab Keskkonnaamet eelnõusid saabunud arvamustest lähtudes täiendada.

Keskkonnaamet esitas xx.10.2026 kirjaga nr DM-136575-xx täiendatud eelnõud arvamuse avaldamiseks kohaliku omavalitsuse üksustele (Alutaguse Vallavalitsus, Narva-Jõesuu Linnavalitsuse ja Jõhvi Vallavalitsuse) ja maaomanikele (Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Maa- ja Ruumiamet ning Riigimetsa Majandamise Keskus), arvamuse andmise tähtajaga xx.xx.2026.

Menetluse jooksul esitatud ettepanekud ja arvamuste kaalumise on toodud peatükis 3.3.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 peab haldusorgan enne haldusakti andmist anda menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet edastas xx.xx.2026 kirjaga nr DM-136575-xx korrastamistingimuste osalise muutmise eelnõu Enefit Industry OÜ arvamuse andmiseks.

Enefit Industry OÜ *nõustus/ei nõustunud* seatud tingimustega.

3.2. Keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 6 lõike 2 punkti 2 ja § 27 lõike 1 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu selle kohta, kas kaevandatud maa korrastamisel on oluline keskkonnamõju. KeHJS § 2² sätestab, et keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandit või vara.

KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (edaspidi *määrus*). Kavandatav tegevus ei kuulu

KeHJS § 6 lõike 1 loendisse ja KeHJS § 3, § 6, § 11 lõigete 3 alusel ei ole keskkonnamõju hindamise algatamine kohustuslik. Samas määruse § 3 punkt 12 järgi on vaja pealmaakaevandamisega rikutud maa korrastamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal, allmaakaevandamisega või turba mehhaniseeritud kaevandamisega rikutud maa korrastamisele teostada keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, mille järel KeHJS § 11 lõigete 4 alusel on vajalik eelhindamine ning keskkonnamõju hindamise vajalikkuse kaalumine.

Keskkonnaministeerium algatas 11.07.2014 kirjaga nr 12-11/14/6065-1 Eesti Energia Kaevandused AS kaevandamislubade KMIN-073, KMIN-046 KMIN-074 ja KMIN-087 muutmisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH). KMH aruande koostasid AS Maves ja OÜ Inseneribüroo STEIGER 2015. aastal ning Keskkonnaministeerium kinnitas aruande 27.01.2016 kirjaga nr 7-12/16/861.

Käesoleval juhul on teostatud keskkonnamõju hindamine Sirgala kaevandamise keskkonnaloa nr KMIN-074 jaoks. Mõjuhindamist saab lugeda piisavaks korrastamistingimuste uuendamiseks. Otsus selle kohta, kas korrastamisprojekt vajab täiendavat KMH-d, sõltub kavandatavast veetasemest. Kui planeeritav veetase vastab KMH-s hinnatule, ei ole uut KMH-d vaja. Täiendav KMH võib osutada vajalikuks juhul, kui veetase mäeeraldise piiril kavandatakse madalamaks, kui KMH raames eeldati, ning sellega võib kaasneda mõju ümbritsevate alade kaitseväärtustele.

Lähtudes KeHJS § 11 lõikest 2 jättis Keskkonnaamet xx.xx.2026 otsusega nr DM-136575-xx „Sirgala põlevkivikarjääri korrastamistingimuste andmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise” algatamata keskkonnamõju hindamise Sirgala põlevkivikarjääri korrastamisele. Algatamata jätmise otsuse KMH eelhinnangu järelendus oli järgmine:

Kavandatav tegevus ja ammendunud karjäärialade korrastamine, on kooskõlas strateegiliste planeerimisdokumentidega.

AS Maves ja OÜ Inseneribüroo STEIGER Aastal 2015 koostud KMH „Eesti Energia Kaevandused AS kaevandamislubade KMIN-073, KMIN-046 KMIN-074 ja KMIN-087 muutmisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) aruanne“ raames on hinnatud Sirgala korrastamise mõjusid. Korrastamise projekti osas peab olema veendumus, et projekt koostatakse antud KMH leevendusmeetmete kohaselt seda eriti veerežiimi osas. Kaevandamise lõpetamine enne mäeeraldise piirideni jõudmist (Alutaguse rahvuspargile jäädakse Kurtina suunas ca 2 km ja Puhatu suunas ca 0,8 km kaugusele keskkonnaloa järgi lubatud kaevandamise piirist) ei kahjusta ja pigem mõjub positiivselt Alutaguse rahvuspargis olevatele veest sõltuvatele Natura aladele, kaitstavatele loodusobjektidele ja veekeskkonnale. Juhul, kui seda teostatakse vastavalt, pole täiendav KMH algatamine vajalik kuna:

1. kavandatav Sirgala karjääri korrastamine mõjub Natura 2000 võrgustiku aladele positiivselt;

2. puudub negatiivne mõju kaitsealustele loodusobjektidele, sh liikide elupaikadele;
3. eelhindamise tulemusena selgus, et korrastamisega ei ületata eeldatavalt piirmäärasid müra, tolmu ja vibratsiooni osas;
4. korrastamisega taastatakse maa-ala kvalitatiivne ilme ning tingimused looduse mitmekesisuse taastumiseks, sh loodusliku veerežiimi taastumiseks.

KMH eelhinnangu otsuses toodi välja järgmised keskkonnameetmed, millega peab arvestama:

- 1.2.1. Korrastamise projekti koostamisele peab eelnema hüdrogeoloogilise tegevusloa omaniku poolt koostatud veerežiimi taastumise analüüs, mis käsitleb veetaseme tõuse ja veekvaliteedi muutuseid korrastamise järgselt, kasutades hüdrogeoloogilist mudelit.
- 1.2.2. Natura 2000 eksperthinnangu andmise pädevusega eksperdil tuleb veerežiimi analüüsi alusel määrata kaardil tegevuse mõjuala ja mõjutatavad objektid ning hinnata mõju olulisust kõigile mõjualas teadaolevatele kaitstavatele loodusobjektidele (LKS § 4 tähenduses) ja Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele. Keskkonnaametiga peab tegevuse kooskõlastama mõjualas asuvate kaitsealuste liikide osas, sh vajaduse isendite ümberistutamise osas.
- 1.2.3. Maaomanikele tuleb tagada teedega ligipääs mootorsõidukiga nende maaomandile ka korrastamise järgselt.

Hüdrogeoloogilise modelleerimise ja Natura eksperthinnangu tulemused esitatakse enne korrastamisprojekti kinnitamist Keskkonnaametile. Kui nende tulemused näitavad olulist kõrvalekallet 2015. aasta KMH järeldustest või tekkivat olulist mõju Natura aladele, kaitstavatele loodusobjektidele või veekeskkonnale, otsustab Keskkonnaamet täiendava KMH läbiviimise vajaduse enne korrastamisprojekti heakskiitmist. Täiendavad keskkonnauuringud ja/või KMH võib osutada vajalikuks, kui punktides 1.2.1 ja 1.2.2 toodud keskkonnameetmete rakendamisel ei ole tagatud olulise ebasoodsa mõju puudumine Natura 2000 aladele ja teistele kaitstavatele loodusobjektidele korrastamise järel.

3.3. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Enefit Industry OÜ seisukoht

Enefit Industry OÜ esitas Sirgala põlevkivikarjääri keskkonnaloa nr KMIN-074 korrastamistingimuste ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu kohta arvamuse 01.09.2026 kirjaga nr NJ-KKJ-1/560-4, arvamust täiendati 23.09.2026 e-kirjaga (KOTKAS registreeritud nr DM-136575-3 ja DM-136575-9).

Alljärgnevalt on toodud 01.09.2026 kirjaga nr NJ-KKJ-1/560-4 arvamuse põhipunktid ja nende arvestamine:

- *Teeme ettepaneku muuta korrastamistingimuse eelnõu punkti 1.1.2.2. sõnastust - Sisepuistangute transporditransseede kaldenurk ei tohi olla üle 30°, mis kindlustab vaba juurdepääsu transeedi täitvale veekogule ja väldib nõlva erosiooni, sõnastades punkti*

järgnevalt - Sisepuistangute transporditransseele nõlvnurk ei tohi ületada nõlva katvate kivimite püsinurka.

Narva karjääris, s.h Sirgala kaeveväljal, on transporditransseele nõlva püsinurk 34° – 38°, keskmiselt valdavalt 35°. Ekspertide hinnangul tagab see nurk nõlva püsivuse. Saame seda hinnangut kinnitada ka pikaajalise vaatluse/kogemuse pinnalt. Märkimisväärne osa Sirgala kaevevälja transporditransseest on töös juba pikki aastaid, juba aastakümneid, ning püsinud selle aja jooksul stabiilses olekus. Kogu vaatlusperioodi jooksul on need nõlvad püsinud stabiilses olekus, ilma maalihete või olulise erosiooni tunnusteta. /.../

Keskkonnaamet nõustub kaldenurkade punkti sõnastamise muutmisega vastavalt Enefit Industry OÜ arvamusele ning lisab punkti 1.1.2.2. juurde täpsustava lause.

- *Lisaks teeme, suurema selguse huvides, ettepaneku ümber sõnastada korrastamistingimuste p. 1.1.3.7. Veekogusse tuleb rajada madalaveelisi kõrkja ja pilliroo kasvualasid, pindalaga vähemalt 5...7% veekogu pindalast. Selliseid madalaveelisi alasid tuleb kujundada ka lõputransseele veealusesse ossa, kus veekogu tuleb kujundada 2,5 m sügavusele laugemaks, kui varikaldenurk (võimalusel 10°), sõnastusse - Veekogusse tuleb rajada madalaveelisi, võimalikke looduslikult tekkivate veetaimede, kasvualasid, pindalaga vähemalt 5...7% veekogu pindalast. Selliseid madalaveelisi alasid tuleb kujundada ka lõputransseele veealusesse ossa, kus veekogu tuleb kujundada 2,5 m sügavusele laugemaks, kui varikaldenurk (võimalusel 10°).*

Keskkonnaamet muudab punkti 1.1.3.7 sõnastust vastavalt Enefit Industry OÜ arvamusele ja sõnastuse viide madalaveelisi kõrkja ja pilliroo kasvualad, asendatakse võimalikke looduslikult tekkivate veetaimede kasvualadega.

Enefit Industry OÜ 23.09.2026 e-kirjaga esitatud täiendused käsitlesid teiste Maa- ja Ruumiameti ning Kliimaministeeriumi arvamust ja need on esitatud nende arvamuste juures.

Maa- ja Ruumiametile arvamus

Maa- ja Ruumiametile esitas 08.09.2026 kirjaga nr 7-1/26/10816-2 arvamuse Sirgala põlevkivikarjääri korrastamistingimuste muutmise ja keskkonnamõjuhindamise algatamata jätmise otsuse eelnõude kohta (KOTKAS registreeritud nr DM-136575-4). Arvamuses on toodud välja järgmise punktid, mida paluti täiendada ja nende arvestamine:

- 1) *täiendada punkti 1.1.2.1. järgmiste lausetega: „Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased. Karjääri nõlvad tuleb katta taimestikule sobiva pinnasega.“;*

Enefit Industry OÜ palus 23.09.2026 e-kirjaga mitte arvestada ja jätta tingimustest välja Maa- ja Ruumiameti täiendus punkti 1.1.2.1. osas selgitades, et karjääri nõlvade katmine pinnasega ei ole otstarbekas, sest pinnas langeb nõlvadelt maha (veega täituvasse/täitunud

väljaveotranšeesse) rikkudes vee kvaliteeti ning reostades asjatult vee kihte pinnast põhjani. Toetudes kogemusele suuresti korrastatud Sirgala kaevälja Viivikonna osas ning korrastatud Aidu karjääris, taimestuvad nõlvad looduslikult, vajamata lisapinnast.

Keskkonnaametile teadaolevalt on sarnaselt Enefit Industry OÜ toodud kirjale varasemate põlevkivikarjääride pinnasega (mullaga) katmine osutunud probleemseks, kuna põlevkivikarjäärile jäänud pinnas/aheraine on väga poorne kandub muld alalt kiirelt ära. Märkime ka, et praegu kujunenud olukorras on keeruline teostada reljeefi looduslähedas[MK1.1][KK1.2][KK1.3][MK1.4]eks, kuid seda tuleks teha nii palju, kui tehniliselt ja majanduslikult on võimalik.

Eelnevat arvestades täiendatakse punkti 1.1.2.1 osaliselt ja lisatakse punktile lause Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased.

- 2) *lisada tingimustele punkt 1.1.2.7. järgmises sõnastuses: „Kaldajoone kujundamisel vältida sirgjoonelisust ja teravnurki.“;*

Keskkonnaamet lisab korrastamise tingimuse juurde uue punkti 1.1.2.7.

- 3) *lisada tingimustele punkt 1.1.2.8. järgmises sõnastuses: „Selgitada välja tasandatud mäeeraldise ja selle teenindusmaa, sh nõlvade, kasvukihiga ja/või mullaga katmise vajadus. Kasvukihi ja/või mullaga katmise vajaduse korral fikseerida mäeeraldise teenindusmaa piires korrastamiseks vajaliku kasvukihi ja/või mulla kogus ja lisada kasvukihi ja/või mulla kvaliteedi nõuded.“;*

Keskkonnaamet lisab korrastamise tingimuse juurde uue punkti 1.1.2.8. Samas märkime, et võimalik on, et antud korrastamise juures ei ole enamus aladel põhjendatud mullaga katmine sarnaselt nagu Enefit Industry OÜ 23.09.2026 e-kirjaga on selgitatud. Korrastamisprojekt peab neid teemasid täpsemalt käsitlema.

- 4) *lisada tingimustele punkt 1.1.4.6. järgmises sõnastuses: „Korrastamisprojekti anda bioloogilise korrastamise lahendus, sealhulgas määrata kasutatavad puuliigid ja vajalik istikute arv.“*

Keskkonnaamet lisab korrastamise tingimuse juurde uue punkti 1.1.4.6.

- 5) *lisada tingimustele punkt 1.1.4.7. järgmises sõnastuses: „Metsa istutamine teostada selliselt, et alal oleks hiljem võimalik hooldetöid teha mehhaniseeritult.“;*

Keskkonnaamet lisab korrastamise tingimuse juurde uue punkti 1.1.4.7.

- 6) *lisada tingimustele punkt 1.1.5.7. järgmises sõnastuses: „Kaevandatud maa korrastamisprojekt koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017 määruses nr 12*

„Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ esitatud nõuetele.“

Keskkonnaamet lisas korrastamise tingimuse juurde uue punkti numbriga 1.1.5.8.

Kliimaministeeriumi seisukoht

Kliimaministeerium esitas 09.09.2026 kirjaga nr 7-12/26/3061-2 arvamuse eelnõude kohta ja esitas alljärgnevad ettepanekud, mille arvestamise põhimõtted on toodud punktide järel.

- 1) Eelhinnangus on kirjeldatud, et Sirgala põlevkivikarjäär piirneb (ja kattub osaliselt) Puhatu turbatootmisalaga, mille osas on Keskkonnaametile esitatud turbatootmisala keskkonnaloa pikendamise taotlus. Karjääri korrastamisel tuleb arvestada Puhatu turbatootmisalaga, mistõttu palume täpsustada, kas korrastamistingimused hõlmavad ka Puhatu turbatootmisala.*

Enefit Industry OÜ 23.09.2026 e-kirjas paluti samuti antud teemat täpsustada.

Keskkonnaamet selgitab, et Sirgala korrastamistingimused ja korrastamistingimuste KMH eelhinnang käsitlevad korrastamistingimusi Sirgala karjääri keskkonnaloa nr KMIN-074 osas. Kuna Sirgala põlevkivi karjääri keskkonnaloa kohane mäeeraldis (ning mäeeraldis teenindusmaa) ja Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa nr KMIN-023 kohane mäeeraldis kattuvad suures osas on vaja korrastamisprojekti piiritleda kumma loa raames erinevate korrastamistööde teostamine toimub. Kuna turvas lasub põlevkivil peab korrastamisega tegelema Sirgala põlevkivi keskkonnaloa raames juhul, kui sellel alal on väljatud põlevkivi. Juhul kui tegu on Puhatu turbatootmisala mäeeraldisega, millelt ei ole väljatud põlevkivi peab selle korrastamise teostama Puhatu turbatootmisala keskkonnaloa raames. Vastavad täpsed tööde piirid on vaja paika panna korrastamisprojekti, et edaspidi selles osas ei tekiks vaidlusi. Eelnõudes täpsustati sõnastusi vastavalt.

- 2) Eelhinnangule toetudes puudub kindlus sulgemisjärgselt reguleeritavate veetasemete osas. Keskkonnamõju (sh mõju Natura aladele) on suuresti määratud sulgemistöödel tekkivast veekogude veesüsteemi veetasemetest. Eelhinnang viitab otsesõnu, et täpne mõju selgub pärast veetaseme ja veerežiimi täpsustumist ning täiendava KMH vajadus sõltub eeskätt kavandatavast veetasemest. Eelhinnangus on märgitud, et Sirgala harjutusvälja tõttu tuleb üle kontrollida, kas 2015. aastal koostatud KMH-s toodud veetase (28 m abs) on jätkuvalt realiseeritav. Kaevandamisjärgne veetase absoluutkõrgusel 28 m oli rakendatud 2015. aasta KMH-s Puhatu ja Kurtina alade veest sõltuvate ökosüsteemide kaitseks. Seega ei ole KMH järelduste aluseks olnud lähte-eelduste paikapidavus lõplikult kinnitatud. Kui veetasemed sulgemisjärgses veesüsteemis erinevad 2015. aasta KMH-s kavandatud veetasemetest oluliselt (enam kui paar meetrit), võib püsiv mõju ulatuda kaugemale ja seda ei kompenseeri kaevandamise lõpetamine enne mäeeraldis piirideni jõudmist (Kurtina suunas jäädakse ca 2 km ja Puhatu suunas ca 0,8 km kaugusele keskkonnaloa järgi lubatud*

kaevandamise maksimumpiirist). Palume täpsustada KMH algatamata jätmise otsuse punkti 1.3, millega juhitakse tähelepanu võimaliku täiendava KMH vajadusele, sest praeguse sõnastuse järgi jääb ebaselgeks, kuidas otsus tehakse. Teeme ettepaneku sõnastada punkt järgmiselt: „Hüdrogeoloogilise modelleerimise ja Natura eksperthinnangu tulemused esitatakse enne korrastamisprojekti kinnitamist Keskkonnaametile. Kui nende tulemused näitavad olulist kõrvalekallet 2015. aasta KMH järeldustest või tekkivat olulist mõju Natura aladele, kaitstavatele loodusobjektidele või veekeskkonnale, otsustab Keskkonnaamet täiendava KMH läbiviimise vajaduse enne korrastamisprojekti heakskiitmist“.

Keskkonnaamet täpsustab KMH algatamata jätmise otsuse punkti 1.3 vastavalt ettepanekule.

- 3) *Analüüsida veesüsteemi veekogude eri veetasemete korral mõju istutatud metsaalale kujunenud või kujunemisjärgus olevatele ökosüsteemidele. Absoluutkõrgusel 28 m esineks mäeeraldise põhja- ja kirdeosas liigniiskuse tõttu vajadus istutatud metsa mahavõtmiseks ja metsa säilitamiseks tuleks veetaset hoida veidi madalamal. Korrastamistingimuste eelnõu punkt 1.1.3.1 kohustab koostama veerežiimi analüüsi, kuid ei määra veetaseme kujundamise siduvaid lähtealuseid. LIFE IP CleanEST projekti uuringud toovad välja juhtumeid, kus pärast veetaseme tõusu on varem metsastatud alad osaliselt hävinud. Sirgala põlevkivikarjääri sulgemisel tekkivate veekogude veetaseme absoluutkõrguse 28 m korral ei õnnestu seda vältida. Teeme ettepaneku täiendada punkti 1.1.3.1 järgmiselt: „Veetaseme kujundamisel tuleb tagada, et korrastamisjärgne veetase ei põhjusta istutatud metsaalade üleujutamist ja püsivat liigniiskumist“.*

Keskkonnaamet täpsustab välja toodud punkti alusel korrastamise tingimuse punkti 1.1.3.1.

- 4) *Hüdrogeoloogilise modelleerimisega näidata Alutaguse rahvusparki veest sõltuvatele kaitsealustele ökosüsteemidele olulise keskkonnamõjuta sulgemisjärgsete veekogude veetase.*

Keskkonnaamet täpsustab välja toodud punkti alusel korrastamise tingimuse punkti 1.1.3.2. lisades punkti järgneva lause: Hüdrogeoloogilise modelleerimise alusel peab olema võimalik järeldada, et projekteeritavate sulgemisjärgsete veekogude veetasemed on kavandatud viisil, mis ei kahjusta oluliselt Alutaguse rahvusparki veest sõltuvaid kaitsealuseid ökosüsteeme.

- 5) *Vastavalt korrastamisprojekti valitud veetasemele laugendada lõputranšeede püstloodis järsakud veekogudes elustikule sobivaks (ligikaudu 2,5 m allapoole veepinda). Juhul kui veetasemed sulgemisjärgses veesüsteemis erinevad 2015. aasta KMH-s toodust oluliselt, on soovitatav läbi viia täiendav KMH. LIFE IP CleanEST projekti uuringute kohaselt võivad suuremad kui 50 ha veekogud kvalifitseeruda pinnaveekogumiks, millele kohalduvad veepoliitika raamdirektiivi eesmärgid.*

- 6) *Korrastamisprojekti hinnata tekkivate tehisveekogude pindala ning juhul, kui veekogu pindala ületab 50 ha, kavandada selle kujundamine hea ökoloogilise potentsiaali saavutamist toetavalt. Kuna alal kujunevate tehisveekogude ühendatus looduslike veekogudega on nende elustiku kujunemisel äärmiselt oluline, tuleb korrastamisprojekti tagada suurte kujunevate veekogude ühendatus elustiku seisukohalt parima väljavoolulahendusega.*

Keskkonnaamet täpsustab punkt 5 ja 6 kohaselt korrastamise tingimuse punkti 1.1.3.7 viidates selle juures ka LIFE IP CleanEST projekti uuringutele ning lisab uue punkt 1.1.3.8.

Lisaks sõnastatakse ümber punkt 1.1.3.3 selgemaks, nii et oleks arusaadav, et korrastamisprojekti lahendus peab tagama Mustajõe veekogumi hea seisundi säilimise.

- 7) *Täiendada korrastamistingimuste eelnõu punkti 1.1.3.5 järgmise lausega: „Väljavoolulahenduse valikul tuleb hinnata selle mõju vee-elustiku liikumisvõimalustele ning eelistada lahendusi, mis võimaldavad võimalikult varakult kujundada ühenduse vooluveekogudega“. Suurte põlevkivikarjääride tagasitäite puistangutes tekkiv nikliühendite mobiilsus on uus asjaolu, mida 2015. aasta KMH ei käsitlenud. LIFE IP CleanEST uuringud on tuvastanud, et põlevkivikarjääride veega täitumisel võivad nikliühendid muutuda liikuvaks ning iseveolsetes väljalaskmetes on korduvalt ületatud pinnaveele kehtestatud piirväärtus. Samuti on uuringutes rõhutatud, et nikli liikuvaks muutumise protsess ei ole lõpuni selge ega hästi prognoositav.*

Keskkonnaamet täpsustab välja toodud punkti alusel korrastamise tingimuse punkti 1.1.3.5 lisa lausega.

- 8) *Suurte põlevkivikarjääride tagasitäite puistangutes tekkiv nikliühendite mobiilsus on uus asjaolu, mida 2015. aasta KMH ei käsitlenud. LIFE IP CleanEST uuringud on tuvastanud, et põlevkivikarjääride veega täitumisel võivad nikliühendid muutuda liikuvaks ning iseveolsetes väljalaskmetes on korduvalt ületatud pinnaveele kehtestatud piirväärtus. Samuti rõhutatakse, et nikli liikuvaks muutumise protsess ei ole lõpuni selge ega hästi prognoositav. Seetõttu tuleb täiendada eelhinnangut hinnanguga biosaadava nikliühendite võimaliku mõju kohta Sirgala põlevkivikarjääri korrastataval alal ning käsitleda seda eraldi keskkonnariskina, mida 2015. aasta KMH-s ei hinnatud. Moodustuvate veekogude seiresse lisada biosaadava nikli ja sulfaatide seire nõue. Seiret tuleb alustada veetaseme tõusu algusest ning jätkata vähemalt kuni veekeskkonna seisundi stabiliseerumiseni. LIFE IP CleanEST uuringud soovivad jätta looduslikule taastumisele soostuvad, raskesti ligipääsetavad või elustiku seisukohalt väärtuslikud alad.*

Keskkonnaamet lisab korrastamise tingimuse osas uue punkti 1.1.5.5.

- 9) *Korrastamisprojekt peab sisaldama eraldi kaarti ja põhjendust alade kohta, mis jäetakse looduslikule taastumisele.*

Keskkonnaamet lisab korrastamise tingimuse osas uue punkti 1.1.4.8.

10) Eelhinnangus on olemasoleva teabe põhjal järeldatud, et olulist mõju põhjaveekogumite koguselisele ja keemilisele seisundile, kehtestatud põhjaveevarudele ning Vasavere joogiveehaardele tõenäoliselt ei teki. Samas tuleb eelhinnangu kohaselt koostada hüdrogeoloogiline mudel, hinnata veetasemete taastumist, veekvaliteedi muutusi ja kontrollida, kas 2015. aastal modelleeritud veetasemed on endiselt õiged. Palume silmas pidada, et kui hüdrogeoloogilise uuringu tulemused näitavad olulist mõju põhjaveekogumite koguselise ja keemilisele seisundile, kehtestatud põhjaveevarudele, Vasavere veehaardele, põhjaveest sõltuvatele pinnaveekogudele ja/või maismaaökosüsteemidele, tuleb läbi viia täiendav KMH.

Keskkonnaamet kinnitab, et välja toodud põhimõtetega arvestatakse edasise korrastamise tegevuse juures.

11) KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu punktis 1.2.1 märgitakse, et korrastamisprojekti koostamisele peab eelnema hüdrogeoloogilise litsentsi omaniku poolt koostatud veerežiimi taastamise analüüs. Palume materjalides asendada sõna „litsents“ mõistega „hüdrogeoloogiline tegevushuba“.

Keskkonnaamet parandas sõnastuse eelnõudes.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse seisukoht

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus esitas 02.10.2026 kirjaga nr 4-4/26/2915-3 arvamuse eelnõude kohta, milles toodi välja alljärgnev:

Enefit Industry OÜ kaevandamisloa nr KMIN-074 alusel kaevandatud Eesti põlevkivimaardla Sirgala karjäär, mille korrastamiseks tingimused antakse, hõlmab suures osas riigikaitse ehitist Sirgala harjutusvälja. Vastavalt relvaseaduse § 85 lõikele 1 on Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväli maa- või mereala koos selle kohal oleva õhuruumiga ja seal asetsevate väljaõppeehitiste kompleksiga, kus korraldatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu üksuste taktikalisi harjutusi, õppusi, laskmisi ja lõhketöid ning katsetatakse relvi, lahingumoonat, lahingu- ja muud tehnikat. Sirgala harjutusväli on asutatud 2008. aastal ning laiendatud Vabariigi Valitsuse 21.12.2023 korraldusega nr 301 „Kaitseväe Sirgala harjutusvälja laiendamine“, mille lisas on näidatud laiendatud Sirgala harjutusvälja asukoht ja piir (<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/323122023010>)

Korrastamistingimuste eelnõu punkti 1.1.1.2. järgi tuleb Sirgala harjutusvälja maa-ala korrastada arvestades, et maa tulevane sihtotstarve on riigikaitsema. Korrastamistingimuste eelnõu punktis 2 ning KMH eelhinnangu punktis 3.1.1 on välja toodud, et juba 2017. aastal on Narva karjääri korrastamistingimuste menetluse raames käsitletud ka Sirgala karjääri korrastamistingimusi Sirgala harjutusvälja laienduse alal ning korrastamistingimustes märgitud, et Sirgala harjutusvälja laienduse ala tuleb korrastada

selliselt, et see oleks võimalik pärast mäetööde lõpetamist kasutusele võtta riigikaitsealise väljaõppe alana.

Palume samaga jätkuvalt arvestada ning korrigeerida ja täiendada Sirgala harjutusvälja maa-alal antavaid korrastamistingimusi nii, et nende tingimuste realiseerimisega ei kaasneks sellist maastiku muudatust ja veetaseme tõusu, mis takistaks või muudaks võimatuks Sirgala harjutusvälja maa-ala kasutamise harjutusväljana relvaseaduse tähenduses. Eelkõige palume korrastamistingimuste eelnõu punktis 1.1.3 „Veerežiimi kujundamise nõuded“ märgitud hüdrogeoloogilise mudeli koostamisel, veerežiimi taastamise analüüsimisel ning veetasemete kujundamise lahenduse koostamisel ning hiljem korrastamisprojekti koostamisel kindlasti arvestada Sirgala harjutusvälja kasutamise vajadustega ning teha selleks igakülgset koostööd Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja Kaitseväega.

Keskkonnaamet arvestab Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse poolt välja toodud põhimõtetega, tuues soovitud muudatused välja kahe korrastamistingimuse punkti täiendusena. Korrastamistingimuste punkt 1.1.3 juurde lisati, et peab arvestama, Sirgala harjutusvälja kasutuse vajadustega. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja Kaitseväega koostöö nõue lisati aga üldiste lisatingimuste punkti 1.1.5.2 algusse.

Lisaks täiendatud tingimust nr 1.1.5.6, millele lisati täpsustus, et tee peab olema mootorsõidukiga läbitav.

VAIDLUSTAMINE

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.